

1996-09-01

รีไซเคิลกันอีกรอบ

ฉัญญา พรโกคิน

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej>

Part of the [Environmental Sciences Commons](#)

Recommended Citation

พรโกคิน, ฉัญญา (1996) "รีไซเคิลกันอีกรอบ," *Environmental Journal*: Vol. 1: Iss. 5, Article 4.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej/vol1/iss5/4>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Environmental Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

รีไซเคิลกันอีกรอบ

ถึงแม้จะมีกลุ่มคนที่เก็บของเก่าไปขาย แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ

ทบทวนความหมายของคำว่า

“รีไซเคิล”

คำ ว่า รีไซเคิล (recycle) หรือ การนำกลับมาใช้ใหม่นั้น ได้ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางในหมู่ชาวไทยในระยะสามถึงสี่ปีที่ผ่านมา ใช้ในความหมายที่ผิดบ้าง ถูกบ้าง ได้ยินกันมากก็หลายรอบ เอามาใช้เองบ้าง เพราะมีความรู้จริงหรือใช้แล้วมันฟังดูเท่ที่ดีก็มี ตัวอย่างของความเข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับความหมายของคำว่ารีไซเคิล เช่น การเรียกการนำกระดาษที่ใช้ไปแล้วด้านหนึ่งมากลับด้านใช้ใหม่ หรือการนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่มว่า การรีไซเคิล แท้จริงแล้ว

การกระทำทั้งสองควรจะถูกเรียกว่า การนำมาใช้ซ้ำ (reuse) เพราะการรีไซเคิลคือการนำขยะหรือสิ่งที่เป็นเจ้าของเห็นว่าไม่มีประโยชน์แล้วมาผ่านกระบวนการการผลิตใหม่ ในปัจจุบันการรีไซเคิลมีใช่เป็นเพียงแค่ทางเลือกที่ดีทางหนึ่งซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อม แต่เป็นสิ่งที่เราทุกคนจำเป็นต้องทำให้ได้มากและดีที่สุด เนื่องจากจำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หากเราไม่รีไซเคิล ขยะที่เราผลิตก็จะท่วมโลกเข้าสักวัน และทรัพยากรที่ร่อยหรอลงเรื่อยๆ ก็อาจหมดสิ้นก่อนเวลาอันสมควร

ประโยชน์ของการนำขยะบาง

ชนิดกลับมาใช้ใหม่นั้น มีทั้ง การช่วยลด ปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งจะช่วยแบ่งเบา ปัญหาการกำจัดขยะได้ ตัวอย่างของ ปัญหาเหล่านี้ คือ การหาที่ดินมาใช้เป็นที่ทิ้งขยะก็ดูจะยากขึ้นทุกวัน เพราะไม่มี ประชาชนคนไหนอยากให้นำขยะมาทิ้ง ในบริเวณที่ตนอาศัยอยู่ ปัญหานี้ฝรั่ง เขาตั้งชื่อให้ว่า “ผลกระทบ NIMBY” (Not In My Back Yard) แปลตรงตัว แล้วหมายความว่า “อย่าเอาขยะมาไว้ หลังบ้านของฉัน” นั่นเอง

วิธีการกำจัดขยะอีกวิธีการหนึ่ง ที่สร้างปัญหาก็คือ “การเผา” เพราะเป็น ปัญหาที่เข้าข่าย NIMBY เช่นกัน ซึ่ง หากจะซื้อเครื่องกรองอย่างดีมาติดตั้งไว้ บนปล่องทุกปล่องของโรงงานเผาขยะก็ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่ถ้าปล่อย ครว้นออกไปโดยไม่มีการกรองเลยก็จะ เกิดมลพิษอย่างที่เป็นปัญหากันอยู่ และ คงไม่มีประชาชนคนใดอยากมีกองขยะ

ที่ส่งกลิ่นเน่าเหม็น หรือปล่องที่ปล่อย แต่ควันดำอยู่ในบริเวณที่ตนอาศัย

การรีไซเคิลยังส่งผลถึงการ ใช้ ทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น วัตถุดิบ กระแสไฟฟ้า และน้ำ อย่างคุ้มค่าขึ้นอีก ด้วย ข้อดีนี้ทำให้นักอุตสาหกรรมทั้ง ต่างประเทศและในประเทศหันมาสนใจ กระบวนการการนำกลับมาใช้ใหม่กัน มากขึ้น เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ บางชนิดกำลังหายากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น น้ำมันปิโตรเลียม และแร่ธาตุต่าง ๆ อีกทั้งยังเล็งเห็นว่าการนำขยะที่เคย ผ่านขบวนการแล้วนำไปผลิตใหม่จะเป็น การประหยัดต้นทุน ทำให้ขายสินค้านั้น ได้ถูกลง และสามารถแข่งขันกับผู้ผลิต รายอื่นได้มากขึ้น โดยข้อมูลจาก บริษัท เรย์โนลส์รีไซเคิล (Reynold Recycling Co.,Ltd.) ประเทศสหรัฐอเมริกา หนึ่งในผู้ผลิตอะลูมิเนียมที่ใหญ่ ที่สุดในประเทศระบุว่า การนำกระป๋อง

อะลูมิเนียมกลับมาใช้ใหม่จะทำให้ ประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้ถึงร้อยละ 90 ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำลงด้วย ในขณะนี้ปริมาณกระป๋องดังกล่าว ที่ชาวอเมริกันนำไปรีไซเคิลมีสูงกว่า ร้อยละ 60 โดยการจัดเก็บจะอยู่ใน รูปแบบการขายกระป๋องคืน ณ เครื่อง ข่ายอัตโนมัติ จุดบริการและรถรับแลก เปลี่ยนเคลื่อนที่ โดยผู้นำกระป๋องมาแลก จะได้รับผลตอบแทนเป็นเงินสดหรือ บัตรกำนัลของร้าน

ในเมืองไทยเองก็มีการนำ เครื่องที่มีรูปลักษณะ และวิธีการทำงาน คล้ายเครื่อง slot machine มาตั้งอยู่ ในศูนย์การค้าหลายแห่งในกรุงเทพฯ วิธีการนี้มีส่วนช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของ คนไทยในการรีไซเคิลกระป๋องอะลูมิเนียม อยู่บ้าง แม้ว่าในขณะนี้จำนวนเครื่อง จะยังมีอยู่ไม่มาก แต่ก็มีความโน้มที่จะ เพิ่มขึ้นตามความนิยม บริษัทที่นำเข้า

การจัดเก็บขยะมูลฝอยในปัจจุบันควรจะต้องมีการพัฒนา

เครื่องชนิดนี้จากประเทศสวีเดนแลนด์ คือบริษัท สยามรีไซเคิล จำกัด และจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของบริษัทพบว่า ความต้องการกระป๋องอะลูมิเนียมในท้องตลาดเมืองไทยมีสูงกว่าจำนวนกระป๋องที่จัดเก็บได้ทุก ๆ เดือน เรียกได้ว่าต่างกันเป็นหลายสิบเท่าเลยทีเดียว

ทั้งหมดนี้ก็นำมาสู่ปัญหาที่ว่า จะอย่างไรให้ประชาชนคนไทยหันมาเล็งเห็นคุณค่าของการรีไซเคิล ที่ไม่ใช่เพียงแต่การนำขยะมูลฝอยที่น่ากลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น กระดาษ กระป๋อง แก้ว พลาสติก ไปทิ้งให้ถูกที่เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเลือกซื้อสินค้าที่มีวัสดุรีไซเคิลผสมอยู่ เพราะถ้าไม่ทำกันอย่างครบวงจรแล้ว การรีไซเคิลก็จะเป็นการไร้ความหมาย และหากไม่มีใครต้องการผลิตภัณฑ์รีไซเคิล ผู้ผลิตก็คงไม่ยอมผลิตสินค้าเหล่านั้นออกมา

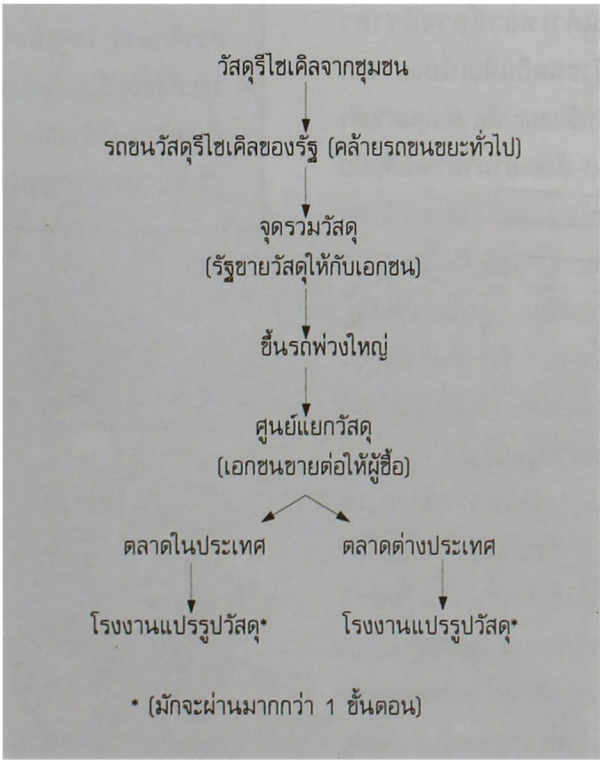
ทำอย่างไรจึงจะ “รีไซเคิล”

การกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการนำกลับมาใช้ใหม่ หรือรีไซเคิลนั้นมีหลายวิธี ส่วนใหญ่จะเป็นการโฆษณาทางสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และโปสเตอร์ รวมทั้งการจัดกิจกรรมในชุมชน

และโรงเรียนโดยพยายามทำให้ประชาชนรีไซเคิลจนเป็นนิสัย รวมทั้งเล็งเห็นคุณค่าของการกระทำดังกล่าว เริ่มจากการพยายามแยกถังขยะในครัวเรือน สำนักงาน หรืออาคารเรียน และให้เรียนรู้ว่าขยะชนิดใดนำกลับมาใช้ใหม่ได้ บางชุมชนอาจใช้วิธีการให้รางวัลสำหรับผู้รวบรวมวัสดุรีไซเคิลได้มากที่สุด หรืออำนวยความสะดวกแก่นักรีไซเคิลโดยจัดกล่องหรือถุงพิเศษให้ แต่การกระทำนี้ก็จะมีอุปสรรคหากไม่มีการจัดส่งขยะเหล่านี้สู่ตลาดของอุตสาหกรรมรีไซเคิล

วิธีการจัดเก็บวัสดุรีไซเคิลในเมืองไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอีกมาก มีหลายท่านบอกว่าการรีไซเคิลในเมืองไทยนั้นทำกันมาตั้งนานแล้ว โดยพูดถึงเจ๊กและรถกระบะที่รับซื้อขวดหรือกระดาษตามบ้าน รวมถึงผู้คนที่ดำรงชีวิตอยู่ด้วยเงินที่ได้มาจากการหาขยะตามกองขยะ แต่วิธีเหล่านี้เป็นวิธีที่ไม่สมบูรณ์และมีข้อเสียอยู่มาก เพราะรถรับซื้อก็ไม่ได้ตระเวนไปทุกครัวเรือน และพวกที่หาขยะขายก็หาไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากมีน้อยบ้านที่จะแยกขยะอย่างเรียบร้อยเพื่อนำ

รูปที่ 1 วิธีการจัดเก็บขยะรีไซเคิล ในเมืองแคลร์มอนท์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาโยนทิ้ง ที่กล่าวเช่นนั้นก็ไม่ได้ตั้งใจจะยุให้แม่บ้านที่เก็บหนังสือพิมพ์ กล่องนม หรือขวดแก้วขายหยุดกระทำเสีย แต่อยากให้รู้ว่าการรีไซเคิลหรือเอกซนไทยควรเร่งหาแบบที่มีประสิทธิภาพมาจัดการกับการรีไซเคิลในเมืองไทย เพราะธุรกิจการรีไซเคิลนั้นหากทำได้ดีจะนำผลกำไรมาให้กับเจ้าของกิจการเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนาคตที่แนวโน้มราคาวัตถุดิบจะแพงขึ้นดังที่กล่าวมาแล้ว

การแบ่งรศเก็บขยะเป็น 2 ประเภท คือ รศเก็บขยะเปียก และรศเก็บขยะรีไซเคิล เป็นวิธีที่หลายประเทศได้ทำกันมาหลายปีแล้ว นับว่าเป็นวิธีที่ง่าย และเหมาะสมกับเมืองไทย เนื่องจากในขณะนี้ประเทศของเราที่มีโรงงานแปรรขยะรีไซเคิลอยู่พอสมควร และจะมีมากขึ้นอีกในอนาคต หากรัฐบาลเข้าช่วยเหลือในการเก็บขยะเพื่อขายต่อให้กับเอกชน และผ่านขบวนการต่อไป ก็จะเป็นการดี รูปที่ 1 แสดงให้เห็นการจัดเก็บขยะวิธีหนึ่ง โดยยกตัวอย่างจากวิธีที่ใช้ในเมืองแคลร์มอนท์ (Claremont) มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

อาจมีบางท่านสงสัยว่าถ้าจัดเก็บมาแล้วจะมีใครมาซื้อขยะเหล่านี้แน่หรือ? คิดว่ามีแน่ เพราะเทคโนโลยีเอื้ออำนวยให้ของที่แปรรูปออกมามีมากมายหลายประเภท และในหลายโอกาสการนำสินค้ามารีไซเคิลจะผ่านขั้นตอนที่น้อย และถูกกว่า นอกจากนี้น้ำหนักวัสดุจากขยะจะมีปริมาณที่ค่อนข้างแน่นอนกว่าวัตถุดิบจากธรรมชาติ เห็นได้จากเมื่อกลางปีที่แล้ว (พ.ศ. 2538) ราคาเยื่อไม้สำหรับผลิตกระดาษสูงขึ้นมากทั่วโลก ทำให้บริษัทต่าง ๆ หันมาสนใจการใช้

กระดาษที่ใช้แล้วเป็นวัตถุดิบ ในเมืองไทยเองก็ยั้งต้องสั่งซื้อกระดาษใช้แล้วจากต่างประเทศ ถึงแม้ว่าในช่วงนั้นราคาจะสูงกว่าราคาปกติ (กลางปี พ.ศ. 2539) ถึง 3 เท่าก็ตาม ซึ่งหากตอนนั้นเมืองไทยจัดเก็บกระดาษที่ใช้แล้วได้มากเอง ก็ไม่ต้องไปแย่งซื้อวัสดุรีไซเคิลกับใครเขา

พูดถึงการจัดเก็บไปแล้วก็ลองมาพิจารณาถึงอีกด้านหนึ่งของการรีไซเคิลกันบ้าง นั่นก็คือการซื้อสินค้ารีไซเคิลนั่นเอง หลายครั้งที่เราไปซื้อสินค้ามาชิ้นหนึ่งแล้วไม่รู้ว่าสินค้าชิ้นนั้นมีวัสดุรีไซเคิลผสมอยู่ แต่ถ้าจะให้แน่ใจละก็ต้องหาสัญลักษณ์รีไซเคิลบนหีบห่อผลิตภัณฑ์ แต่จากการสำรวจข้อมูลผู้บริโภคพบว่า ผู้บริโภคที่ไม่ใช้สินค้ารีไซเคิลมักจะมีเหตุผลที่พอสรุปได้ดังนี้

- 1) สินค้าเหล่านี้มีสีไม่น่าดูสวยงามเหมือนสินค้าทั่วไปทำให้ไม่น่าใช้
- 2) สินค้าเหล่านี้อาจหาซื้อยากเพราะเมื่อความต้องการของผู้บริโภคยังต่ำ จำนวนสินค้าที่ผลิตก็จะน้อย
- 3) สินค้าเหล่านี้อาจมีราคาแพงกว่าสินค้าชนิดอื่นสืบเนื่องมาจากเหตุผลคล้ายกับข้อสอง คือ ต้นทุนตายตัว (Fixed costs) ต้องเอามาหารเฉลี่ยกับสินค้าจำนวนน้อย ข้อแก้ไขของปัญหาเหล่านี้จะต้องมาจากผู้บริโภคเอง กล่าวคือ หากมีความต้องการสูงขึ้น ราคาที่มีแนวโน้มที่จะลดลง ดังที่เห็นกันอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ความต้องการสินค้าเหล่านี้มีมากขึ้นเรื่อย ๆ

หากเราจะทำให้การนำขยะไปรีไซเคิลหรือการซื้อสินค้ารีไซเคิลเป็นเรื่องของ “ความเท่” ก็ขออย่าให้เป็นเพียงการตามแฟชั่นหรือได้แต่พูด เพราะดูเหมือนว่าในปัจจุบัน อะไรที่ทำแล้วเท่จะมีคนทำกันมาก แต่การทำตามแฟชั่นก็อาจจะ

กลายเป็นเรื่องเชยได้สักวัน และนอกจากเหตุผลของ “ความเท่” แล้ว ก็ควรจะมีมาตรฐานกว่าการรีไซเคิลเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องทำ เหมือนกับการที่คนต้องหันมาใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว หรือการเลิกใช้สารทำลายโอโซน CFCs (Chlorofluorocarbons) เพราะเรื่องของสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องใกล้ตัว และหากเรายังไม่ตื่นตัวและคอยระวังกันสักวันผลร้ายจะตามมาให้เห็นและประสบกันอย่างทันตา

คำแนะนำในการรีไซเคิล

- พยายามอย่าให้วัสดุที่รีไซเคิลเป็นน้ำหรือเศษอาหาร เพราะจะเป็นผลกระทบต่อแปรรูปของวัสดุ
- อย่าปนขยะที่รีไซเคิลไม่ได้กับวัสดุที่รีไซเคิลได้ เพราะจะทำให้การแยกวัสดุภายหลังลำบากขึ้น
- ควรปิดที่บรรจุวัสดุรีไซเคิลให้มิดชิดเพื่อป้องกันสุนัข หนู และแมลง
- ควรศึกษาว่าวัสดุชนิดใดรีไซเคิลได้
- วางถังขยะรีไซเคิลไว้คู่กับถังปกติทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน หรือโรงเรียน เพื่อความสะดวกและความเคยชิน

